یادداشت

پارادایم حاکم بر نفت در دوران اصلاحات

بیژن نامدار زنگنه

هر سیاست مداری باید به دنبال حداکثر کردن منافع ملتش باشد و منافع ملتش را مد نظر قرار دهد.ما در دولت اصلاحات اصولی را پذیرفته بودیم و براساس آن راهبردهایمان را تنظیم کردیم. یکی از این اصول پذیرش اصل تعامل با تولید کنندگان بزرگ در اوپک در عین رقابت بود. اوپک سازمان رقبا برای همکاری است. هرکسی به اوپک می آید می خواهد سر بقیه کلاه بگذارد و منافعش را از جیب دیگران درآورد. حالا اگر سیاست مداری دنبال حداکثر کردن منافع دیگری باشد باید به او شک کرد. ما در دولت اصلاحات گفتیم می خواهیم فحش ندهیم مودب صحبت کنیم به رهبران کشورها تهمت نزنیم نگوییم شما نوکر کی هستید، کی نیستید، داخل جلسات محکم و مودبانه صحبت می کردیم و در بیرون با احترام برخورد می کردیم نه مثل بعضی ها که در داخل جلسات نرمش به خرج می دهند و در مجامع علنی فحش می دهند. ما براساس این سیاست بود که به عربستان بی احترامی نکردیم و پذیرفتیم با تعامل با تولید کنندگان بزرگ منافع مان بیشتر حفظ می شود. برای رسیدن به هدف تعریف شده یعنی دست یافتن به قیمت مناسب فروش نفت و مشتقات آن از یک طرف با تحریم مواجه بودیم و از یک طرف با تولید کنندگان بزرگ مثل عربستان مشکل داشتیم اما با همین سیاست توانستیم بسیاری از مشکلاتمان را حل کنیم. من اعتقاد دارم واقعیت هایی در جهان است که باید به آن توجه کرد. جهان ثابت نیست جهان دهه ۶۰ و ۷۰ با جهان فعلی فرق می کند و باید تغییر را پذیرفت. جنگ سرد مختصاتی داشت و امروز مختصات دیگری در جهان وجود دارد. به عقیده من سیاست عربستان هم براساس همین تغییرات بعد از یازده سپتامبر متفاوت شد و از مارکت شیر سنتی (مشارکت سنتی در بازار) به (قیمت منطقی) تغییر کرد. ما در سیاست های ما مصرف کنندگان را کنجانديم. گفتیم با مصرف کنندگان رفتار دوستانه باید داشته باشیم. فحش نمی دهیم. تعامل می کنیم خاطرم هست یک شب در جلسه ای با حضور ولیعهد هلند شرکت داشتم چه نمایندگان تولید کننده چه نماینده مصرف کنندگان هم در این جلسه بودند بحث نفت بود گفتند تکلیف ما را روشن کنید شما نفت می خواهید یا حکومت هم می خواهید. وزیر هلندی در پاسخ به من درباره مصدق صحبت کرد و گفت، قبول داریم که آن کارها فاجعه بوده است. ما سیاست هایی در دستور کارمان قرار دادیم ودر مقابل تحریم آمریکا طوری عمل کردیم که همه کشورها جز خود آمریکا این تحریم را دور زدند. در جلسه اوپک حضور داشتم قیمت نفت در آن زمان بالا رفته بود خبرنگار آمریکایی به من گفت می خواهم با شما مصاحبه ای بکنم از شما می پرسم علل افزایش قیمت نفت چیست و شما در پاسخ تحریم ها را پیش بکشید. من هم گفتم آمریکا با خرید نفت گران تاوان تحریم هایش را پس می دهد. حتی وزیر انرژی اتحادیه اروپا که یک خانمی بود یک بار در ریاض به من گفت: ما برای مشارکت در توسعه میدان های نفتی و گازی شما چه کار باید بکنیم گفتم: تکنولوژی می خواهیم پول ارزان و بازار تنظیم شده برای صادرات گاز. برای فعال کردن دیگر کشورها به ژاپن گفتیم ۴/۳ میلیارد دلار به ما وام بده تا توسعه میدان آزادگان را به شما بدهیم. به چین گفتیم برای حضور در میدان یادآوران این قدر ال ان جی از ما بخر. هند هم همینطور این ها کارهای مهمی بود. وقتی به چین می رفتیم سرگردان نبودیم که در باره چه چیزی صحبت کنیم نتایجش را هم می بینیم. در سال های تصدی دولت اصلاحات ۳۰ میلیارد دلار سرمایه به بخش نفت تزریق شد و ۱۸ میلیارد دلار برای پتروشیمی جذب کردیم. ظرفیت تولید نفت ما از ۳ میلیون ۸۵۰ هزار بشکه در سال ۷۶ به ۴ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه ۷۴ رسید. سهم گاز در سبد انرژی از ۳۷ درصد به ۶۰ درصد رسید و با ارجاع کار به صنایع داخلی ۵۰ هزار نفر به طور مستقیم در عملیوه مشغول به کار شدند و ۱۰۰ هزار نفر به طور غیر مستقیم در صنایع پایین دستی اشتغال داشتند. در کشورهای نفت خیز جهان سوم، وزارت نفت، وزارت خارجه دوم تلقی می شود.برای همین بود که ما ماهی یک بار با حضور رئیس کل بانک مرکزی سازمان مدیریت و برنامه ریزی، وزارت خارجه و وزارت امور اقتصادی ودارایی جلسه ای در حضور رئیس جمهور تشکیل می دادیم تا سیاست های کلان بخش نفت را تدوین کنیم. امروز از افزایش تولید و حفظ رتبه ایران در بازار جهانی نفت صحبت می شود اما باید بدانیم که رتبه ما با چه سهمی از بازار و چه نسبتی با مقایسه با تولید کنندگان منطقه ای حفظ می شود. همین که رتبه دوم اوپک را داشته باشیم کافی نیست ما ۸ سال پیش نسبتمان به عربستان ۵۰ درصد بود و رتبه دوم را داشتیم اما حالا این نسبت زیر ۴۰ درصد است قبل از انقلاب نسبت تولید ما به عربستان ۸۰ درصد بود اما بعد از انقلاب داوطلبانه این رقم را به ۲۰ درصد کاهش دادیم و بعد هم جنگ تحمیلی شروع شد. ما نه تنها با هدف اقتصادی صرف بلکه با هدف ارتقای توان امنیتی ملی باید بر ظرفیت سازی تولید نفت و اجرای سریع طرح های تولید نفت تاکید کنیم. ما در دولت اصلاحات آگاهانه پارادایم حاکم بر نفت را تغییر دادیم گفتیم نفت درآمد نیست بلکه ثروت بین نسلی است و از طریق آن باید اقتصاد متکی به نفت را تبدیل به اقتصاد قدرتمند کنیم، یعنی در پایه قدرت نفت اقتصاد را بنا کنیم نه اینکه بودجه ما متکی به نفت باشد. این کار برای ما پرهزینه بود حساب ذخیره را درست کردیم و آگاهانه دسترسی دولت به نفت را محدود کردیم. مثلاً در برنامه سوم به طور متوسط ۱۵ دلار از فروش هر بشکه نفت را در بودجه گنجاندیم و این رقم در برنامه چهارم ۲۳ دلار شد در زمانی که ما بودیم ده ها میلیارد دلار وام به بخش خصوصی دادیم اما بعدها اطلاعی ندارم که این منابع چه شد که گفتند محرمانه است. ما سعی می کردیم بودجه توسعه میادین نفتی وگازی را از خارج تامین کنیم و پول داخلی را برای توسعه بخش های دیگر اقتصاد بگذاریم بعد دولت اصلاحات کاهش وابستگی نفت به بودجه عمرانی اتفاق افتاد. همین جا تاکید می کنم اگر کشوری نتواند برای صنعت نفت خود از فاینانس و سرمایه خارجی استفاده کند یا علامت خیلی بدی مواجه شده است. درباره اهمیت توسعه میادین مشترک بایستی گفت: من آن زمان هم که وزیر بودم یکبار به نمایندگان مجلس گفتم حکایت شما در پرسیدن سوال از من که چرا قرارداد گران بسته اید و... حکایت این است که کوهی از طلا در مرز مشترک ما با یک کشور ریخته و ما برای بردن سهم مان باید لودر اجاره کنیم هرکه هم زودتر برد و هر چقدر بیشتر برد برنده است حالا شما به جای اینکه ببینید چقدر از ثروتمان را آورده ایم درباره قیمت اجاره لودر از من سوال می کنید. متاسفانه تخریب هایی که در میادین نفتی صورت می گیرد را کسی نمی بیند اما تخریب یک معدن شن و ماسه به چشم همه می آید آن وقت بعضی ها می گویند ما از همه دنیا بهتر بهره برداری می کنیم.

فرصت ها را غنیمت شماریم!

ضرورت تسریع در توسعه میادین مشترک نفت و گاز کشور

مهدی افشارنیک

دانش نفت: وزیر نفت به اتفاق رییس جمهور چندی پیش هر دو از دگرگونی مثبت در صنعت نفت طی ماه های آتی به خصوص در حوزه میادین مشترک خبردادند. رییس جمهور درآخرین کنفرانس خبری اش در این مورد گفت: در لایحه بودجه سال ۸۹ که به مجلس ارائه شده است، حداقل ۲۵ میلیارد دلار برای سرمایه گذاری در بخش نفت و گاز پیش بینی کرده ایم.

متعاقب این صحبت به تازگی مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران در جمع خبرنگاران گفته است که: شناسایی کل منابع هیدروکربوری در پهنه کشور با اولویت مخازن مشترک یکی از سیاست های کلان صنعت نفت است و مهم ترین چالش پیش روی صنعت نفت کشف و استخراج منابع هیدروکربوری و گاز از میادین مشترک است. تاکید جشن ساز بر کشف منابع مشترک در حالی است که ایران در حوزه های کشف شده فعلی وضعیت مناسبی در برداشت ندارد و به سرمایه گذاری و توسعه میادین نیاز مبرم دارد و مهم تر آن که بزرگترین میادین نفتی ما چون یادآوران و آزادگان و گازی ما، پارس جنوبی با همسایگان مشترک است. تاکنون هم از نظر زمانی یعنی آغاز به برداشت و هم از نظر میزان فعلی برداشت ایران رقابت را به قطر در پارس جنوبی واگذار کرده است. بنا به گفته های جشن ساز و رشد عراق در برگزاری مناقصه و توسعه میدان باید این رقیب را هم بیش از گذشته جدی گرفت.

عراق از ایران در حال پیشی گرفتن است

قطر تاکنون با ۴۰۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری در صنایع نفت و گاز خود از سال ۱۳۶۷توانسته است از پارس جنوبی (گنبد شمالی قطر) به عنوان بزرگ ترین میدان گازی جهان، برداشت کند.اما ایران با سرمایه گذاری ۴۰(کمترین میزان) تا ۷۰ (بهترین میزان)میلیارد دلاری در پارس جنوبی و عملیوه فاصله زیادی تا میزان برداشت قطری ها دارد و در بهترین حالت هم اکنون ایران در حال برداشت از ۱۷از از میدان پارس جنوبی است و چشم انداز برداشت بیشتر هم تا یکی دوسال آینده روشن نیست. البته اگر تولید و ساخت شیر و تجهیزات سرچاهی که به علت تحریم به ایران داده نشد در اراک طبق برنامه پیش برود شاید فاز ۹و ۱۰ تولید خود را سال آینده وارد مدار کنند. در سویی دیگر عربستان نیز در میادین دریایی با فلات قاره خود و میادین مشترک سرمایه گذاری زیادی انجام داده و گفته می شود روزانه سه میلیون بشکه نفت از میادین فلات قاره خود برداشت می کند. میدان نفتی فروزان مشترک بین ایران و عربستان است که سهم برداشت رقیب از ایران بیشتر است. کارشناسان رقم تخمینی لازم برای سرمایه گذاری در میادین مشترک ایران با کشورهای خلیج فارس را حدود ۶۰ میلیارد دلار برآورد کرده اند.

در حال حاضر میزان ذخایر نفتی ایران ۱۳۸ میلیارد بشکه است که در صورتی که ایران برنامه های خود را در زمینه افزایش ذخایر و تولید انرژی سرعت ندهد عملا جایگاه دوم خود در اوپک را از دست خواهد داد

شاید بهترین فرصت برای سرمایه گذاری در صنعت نفت و گاز و به خصوص میادین مشترک ایران، سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۷ بوده که قیمت نفت بین ۴۰دلار تا بالای ۱۴۰ دلار رسید و سیصد میلیارد دلار درآمد عاید کشور شد. مدیر عامل شرکت نفت می گوید: سال گذشته از محل فروش نفت، حدود ۷۸ میلیارد دلار درآمد عاید کشور شد که از این میزان ۳۰ درصد به وزارت نفت اختصاص یافت و این رقم نیز با کسر مالیات و عوارض به ۱۳ درصد رسید. وی تصریح کرد: اعتبارهای سال گذشته حتی ۵۰ درصد از نیازهای ما را پوشش نداد؛ از این رو نمی توانیم تنها به منابع مالی داخلی برای تامین نیازها بسنده کنیم. جشن ساز با تاکید بر لزوم سرمایه گذاری در صنعت نفت، گفت: اگر از سرمایه گذاری در این صنعت غافل بشویم، کمترین زیان آن، دست نیافتن به اهداف تعیین شده در چشم انداز خواهد بود. وی در بخش دیگری از صحبت هایش به رشد عراق در تولید و توسعه میادین خود خبر داد و عنوان کرد: کشور عراق از سال ۲۰۰۷ میلادی پس از یک دوره توقف کار توسعه میادین خود را آغاز کرده است؛ به طوری که از آن سال تاکنون ۷۰ بلوک اکتشافی و ۶۵ میدان نفتی به مناقصه برده شده است. وی با اشاره به اینکه شیوه قراردادهای کشور عراق جهت توسعه میادین نفت و گازی به روش بیع متقابل است، اظهار داشت: اما این کشور با انجام اصلاحاتی در قرارداد بیع متقابل سرعت کار خود را جلو برده است. به گفته وی، این کشور از ۷۰ بلوک اکتشافی که به مناقصه برده ۱۰ بلوک را عرضه کرده و ۷ بلوک نیز صاحب کار دارند. همچنین قرارداد توسعه ۳ میدان نیز از ۶۵ میدانی که به مناقصه رفته بسته شده است. جشن ساز در ادامه در مورد برنامه عراق برای افزایش تولید نفت و گاز خود توضیح داد: عراق امروز ۱۱۲ میلیارد بشکه نفت و بین ۱۰ تا ۱۵ تریلیون متر مکعب ذخایر گازی دارد که بر اساس برنامه می خواهد میزان پتانسیل نفتی خود را به ۱۶۰ تا ۱۷۰ میلیارد بشکه برساند و میزان تولید خود را نیز افزایش دهد. در حال حاضر میزان ذخایر نفتی ایران ۱۳۸ میلیارد بشکه است که در صورتی که ایران برنامه های خود را در زمینه افزایش ذخایر و تولید انرژی سرعت ندهد عملا جایگاه دوم خود در اوپک را از دست خواهد داد. مدیرعامل شرکت ملی نفت در ادامه با اشاره به میدان «مجنون» در عراق گفت: این میدان یکی از بزرگترین میدان های نفتی عراق و خاورمیانه است که با میدان «آزادگان» در ایران مشترک است. سرمایه گذاری از نظر سیف الله جشن ساز در میادینی که منتظر توسعه هستند و تاکنون اقدامی در آنها صورت نگرفته به ۱۰تا ۱۵میلیارد دلار سرمایه نیاز دارد اما بسیاری از میادین نفتی وگازی مشترک برداشت از آنها صورت گرفته و منتظر سرمایه گذاری جدید و ورود فناوری های تازه برای برداشت بیشتر هستند مانند میدان مشترک فروزان با عربستان که چندین سال است مناقصه توسعه آن به دلایل نا معلوم به تعویق می افتد یا برداشت از میدان سلمان یا مهم ترین انها پارس جنوبی. در ادامه به بررسی دقیق ومورد به مورد میادین مشترک ایران با کشورهای همسایه پرداخته میشود.

معرفی میادین مشترک با جزییات

ایران با کشورهای همسایه یعنی عراق، ترکمنستان، کویت، عربستان، قطر، امارات و عمان دارای مخازن اشتراکی است. حداقل ۱۶ مخزن در این ارتباط وجود دارد. مخازن مشترک خشکی ایران با کشورهای عراق و ترکمنستان است. در طول مرز مشترک ایران و عراق پنج مخزن نفتی نفت شهر، دهلران، پایدار غرب، آزادگان و یادآوران وجود دارد. در مرز مشترک ایران و ترکمنستان نیز میدان گازی گنبدلی قرار دارد. ۱۰ میدان باقیمانده آبی با کشورهای همسایه خلیج فارس مشترک هستند. میدان گازی آرش تنها میدان مشترک ایران با کشور کویت در آب های خلیج فارس است. میادین نفتی اسفندیار، فروزان، فرزاد (A) و فرزاد (B) نیز با کشور عربستان مشترک است. میادین فرزاد (A) و(B) گاهی با نام های میادین فارسی (A) و (B) نیز از آنها یاد می شود. تاکنون مخزن مشترکی بین ایران و بحرین در آب های خلیج فارس کشف و گزارش نشده است.

میدان نفتی نفت شهر

میدان نفتی نفت شهر در فاصله ۱۰۰ کیلومتری شمال غربی ایلام و ۳۳۰ کیلومتری جنوب غربی کرمانشاه واقع است. این میدان در حال حاضر در حال تولید است و تنها میدان نفتی در حال تولید استان کرمانشاه است که دارای ۶۹۲ میلیون بشکه نفت و کلاهک گازی است. در میدان نفت شهر هم اکنون واحد بهره برداری جدیدی ساخته شده و احداث واحد نمک زدایی برای افزایش تولید میدان در دستور کار قرار دارد .این میدان در حال حاضر با نام «نفت خانه» شناخته می شود.

میدان نفتی دهلران

میدان نفتی دهلران در سال ۱۳۵۱ کشف شد. میزان نفت خام درجای اولیه این میدان که در نزدیکی مرز عراق قرار دارد، ۴۲۱۲ میلیون بشکه است که ۶۳۵ میلیون بشکه آن را می توان برداشت کرد. از میدان نفتی دهلران تا سال ۱۳۷۰ حدود ۱۲ میلیون بشکه نفت برداشت شده است.

پایدار غرب

میدان نفتی پایدار در ۱۱۰ کیلومتری شمال غربی اهواز و ۱۰ کیلومتری مرز عراق قرار دارد. میدان نفتی پایدار غرب نیز در ۲۱ کیلومتری میدان نفتی پایدار واقع شده است. میزان نفت خام درجای میدان نفتی پایدار غرب ۱۹۵۶ میلیون بشکه است.

آزادگان

میدان آزادگان در مجاورت میدان «مجنون» عراق واقع شده است. این میدان یکی از بزرگ ترین میدان های نفتی ایران و جهان است که در سال ۱۳۷۶ کشف شده است. این میدان در۸۰ کیلومتری غرب اهواز در منطقه دشت آزادگان واقع است. میدان نفتی آزادگان به دو بخش شمالی و جنوبی تقسیم می شود. ظرفیت این میدان ۳۳ میلیارد بشکه تخمین زده شده است. ظرفیت تولید این میدان ۲۶۰۰۰۰ هزار بشکه در روز اعلام شده است.

میدان نفتی یادآوران

میدان یادآوران در مجاورت میدان «سنباد» عراق واقع شده است. میزان ذخیره درجای (Oil in Place, OIP) این میدان بیش از ۱۷ میلیارد بشکه (۲/۷ گیلومتر مکعب) و مقدار ذخیره قابل بازیافت (Recoverable) آن نیز سه میلیارد بشکه (۰/۵ گیلومتر مکعب) تخمین زده شده است. پیش بینی شده است روزانه بین ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار بشکه نفت از این میدان قابل استحصال باشد.

میادین گنبدلی

میدان گازی گنبدلی، یک میدان مشترک خشکی است که در مجاورت کشور ترکمنستان واقع شده و هم اکنون در حال تولید است. حجم گاز درجای این میدان ۱۳/۲۵ میلیارد متر مکعب برآورد می شود. تولید از این میدان در سال ۱۳۶۴ آغاز شد. تولید اولیه آن روزانه پنج میلیون متر مکعب بود و هم اکنون به بهره برداری از سه چاه و افت طبیعی فشار مخزن، تولید آن به روزانه یک میلیون متر مکعب کاهش یافته است.

میدان نفتی-گازی آرش

میدان آرش تنها میدان مشترک ایران با کشور کویت در آب های خلیج فارس است. به نظر می رسد که ادامه این میدان در آب های کویت با میدان «دوره» در ارتباط باشد. این میدان مشترک در سال ۱۳۷۹ کشف شد. میدان نفتی و گازی آرش دارای نفت خام درجای اولیه ۴۵۷ میلیون بشکه و گاز درجای اولیه ۲۲/۵ میلیارد متر مکعب و ۸۳/۶ میلیون بشکه میعانات گازی است.

میدان اسفندیار

میدان نفتی اسفندیار در آب های عربستان نامش به میدان «لولو» تبدیل می شود. این میدان دارای ۵۳۲ میلیون بشکه نفت خام درجا است.

میدان فروزان

میدان فروزان از میدان های مشترک با کشور عربستان سعودی واقع در خلیج فارس است که در فاصله ۹۹/۷ کیلومتری جنوب غربی جزیره خارگ قرار دارد. این میدان دارای ۲۳۰۹ میلیون بشکه نفت خام درجا است. بخش عربستانی میدان فروزان در این کشور با نام میدان «مرجان» شناخته می شود. میدان فروزان به همراه میدان اسفندیار جز بلوک عملیاتی و اکتشافی ناحیه خارک شرکت فلات قاره است. در حال حاضر دو کشور ایران و عربستان به صورت جداگانه از این میدان برداشت می کنند. تولید از این میدان از اوایل دهه هفتاد میلادی آغاز و تا پایان سال ۲۰۰۲ میلادی حدود ۵۵۰ میلیون بشکه نفت از آن تولید شده است. میدان فروزان دارای دو سکوی فرآورش و بهره برداری، یک سکوی اقامتی و دو سکوی مربوط به سوزندان گازهای همراه است. همچنین ۱۲ سکوی اقماری در این میدان موجود است که نفت تولیدی از آنها به وسیله خطوط لوله زیردریایی به سکوهای فرآورش منتقل می شوند. تولید کنونی این میدان نفتی مشترک به بیش از ۴۶ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. همچنین دو چاه ۱-۱۶F و ۶-۱۶F در میدان نفتی فروزان در حال حفاری و احداث است که بزودی با وارد شدن این دو چاه تولید میدان مشترک فروزان به ۵۰ هزار بشکه در روز می رسد.

میادین گازی فرزاد A و B

میادین فرزاد (A) و(B) گاهی با نام های میادین فارسی (A) و (B) نیز از آنها یاد می شود. بخش خارجی میدان فرزاد (A) در عربستان با نام میدان «حصبه» شهرت یافته است. این میادین از میادین کوچک گازی ایرانی در نزدیکی هم (جزیره فارسی) بلوک اکتشافی فارسی هستند. در میدان گازی فرزاد B تاکنون دو چاه تولیدی حفر شده است. میدان گازی فرزاد B با ذخیره درجای حدود ۳۴۹/۲ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی دارد. بخش بسیار ناچیزی از ساختمان فرزادA-حصبه در قسمت ایرانی است. در حالی که بخش اعظم ساختمان فرزاد B در آب های ایران واقع شده است. میدان فارسی در بخش شرقی خلیج فارس نزدیک مرز عربستان واقع شده و ۳۵۰۰ کیلومتر مربع مساحت دارد.

پارس جنوبی

میدان گازی فوق عظیم پارس جنوبی که در ادامه به میدان شمال تبدیل می شود، با کشور قطر مشترک است. این میدان یکی از بزرگ ترین و مهم ترین میادین اشتراکی ایران و دنیا است. مهم ترین میدان گازی دریایی کشور دارای ۱۳۱۳۰ میلیارد متر مکعب گاز درجا است. هم اکنون ۳۸تریلیون متر مکعب گاز درجا در کشور وجود دارد که نزدیک به ۵۰ درصد از ذخایر گازی کشور (۸ درصد کل مخازن گازی دنیا) تنها در میدان پارس جنوبی قرار دارد. این میدان همچنین دارای میعانات گازی در حای معادل ۱۸ هزار میلیون بشکه است. هم اکنون رقیب ایران در میدان مشترک پارس جنوبی (قطر) حدود ۲۰ دستگاه دکل حفاری دریایی در حال فعالیت دارد و این در صورتی است که ایران در این میدان مشترک تنها دارای دو دکل است. کشور قطر تولید گاز از میدان پارس جنوبی را از سال ۱۹۹۰ میلادی آغاز کرده است، اما اولین فاز گازی ایران برای برداشت گاز از این میدان مشترک در سال ۲۰۰۱ میلادی شروع شد که این حاکی از عقب ماندگی ۱۱ ساله در برداشت گاز از این میدان مشترک است. در سال های گذشته تلاش های بسیاری برای جبرای عقب ماندگی برداشت گاز از این میدان نسبت به شریک قطری انجام شده است.

سلمان

میدان سلمان از مخازن مشترک ایران با امارات متحده عربی است که این میدان در کشور همسایه به نام «ابولبخوش»، شناخته شده است. میدان سلمان (ساسان سابق) در سال ۱۳۴۴ (۱۹۶۵) در خلیج فارس و منطقه لاوان کشف شد. ذخیره نفت خام میدان سلمان ۴۰۷۳ میلیون بشکه و گاز۱۸۳/۵ میلیون متر مکعب گاز درجا است. بهره برداری از این میدان در سال ۱۳۴۷ آغاز شد. بخش اعظم این میدان در آب های ایرانی خلیج فارس واقع شده است. تولید کنونی این میدان نفتی مشترک ۵۱ هزار بشکه در روز است.

فرزام

مخزن فرزام، از مخازن مشترک ایران با امارات متحده عربی است. این میدان در کشور همسایه به نام «فلاح» شناخته شده است. حجم نفت درجای میدان فرزام در محدوده توسعه ۲۵۸.۶ میلیون بشکه برآورد شده است.

میدان نفتی نصرت

مخزن نصرت از مخازن مشترک ایران با امارات متحده عربی است که این میدان در کشور همسایه به نام «فاتح» شناخته شده است، مقدار نفت درجای این میدان ۱۸۸ میلیون بشکه است. میدان نصرت توسط دو کشور و به صورت جداگانه مورد بهره برداری قرار گرفته است که برداشت ایران حدود دو هزار بشکه در روز است.

هنگام

تنها میدان مشترک ایران با کشور عمان میدان هنگام است. در این میدان گاز درجایی برابر با حجم ۲۲/۴ میلیارد متر مکعب وجود دارد.

ایران با کشورهای همسایه یعنی عراق، ترکمنستان، کویت، عربستان، قطر، امارات و عمان دارای مخازن اشتراکی است. حداقل ۱۶ مخزن در این ارتباط وجود دارد. مخازن مشترک خشکی ایران با کشورهای عراق و ترکمنستان است

۴میدان مبارک

میدان دریائی مبارک با گاز درجای ۱۴/۶ میلیارد مترمکعب و نفت درجای ۱۲۸ میلیون بشکه با شارجه مشترک است. بزرگ ترین مخازن نفتی (یادآوران و آزادگان) و گازی (پارس جنوبی) ایران در مناطق مرزی و به صورت مشترک با کشورهای همسایه است. تعداد دکل های حفاری به کارگرفته شده در میدان های نفت و گاز به طور معمول شاخص مطلوبی برای ارزیابی توسعه میدان ها و در نهایت بهره برداری بیشتر از منابع هیدروکربوری به شمار می آید تا آن جا که برخورداری از تعداد بیشتری از دکل های حفاری در مخازن مشترک می تواند نویدبخش بهره برداری بیشتر از منابع آن میدان در مقایسه با طرف رقیب ایران که در میادین فوق با کشورهای حاشیه خلیج فارس شریک است، تاکنون نتوانسته آن طور که شایسته است از این میادین مشترک استفاده و به حق خود در بهره برداری از این میادین دست پیدا کند. از سوی دیگر، برداشت یک جانبه از میدان های مشترک، افت فشار را در بخش بهره برداری شده کاهش و در نتیجه، منابع نفت و گاز را به سوی دیگر سوق می دهد. این پدیده (مهاجرت) سبب می شود کشوری که در حال بهره برداری یک جانبه است، از سهم بیشتری بهره مند شود. تا جابیکه گزارش های تایید نشده حکایت از مهاجرت سالانه ۴میلیارد دلار گاز از سوی ایران به قطر دارد.